

הלכתא למעשה ולמשיחא בדרגה היומי

מסכת יומא

תוכן

- א. מצוה לשפשף ... אסור לאדם שיצא בניצוצות שעל גבי רגליו.....1
- ב. צואה במקומה אסור לקרות קריאת שמע.....2
- ג. צואה על בשרו או שהיו ידיו בבית הכסא מותר לקרות קריאת שמע ... שלא במקומה לא נפיש זוהמא.....3
- ד. הלכה בסעודה אדם יוצא להשתין מים נוטל ידו אחת ונכנס דיבר עם חבירו והפליג נוטל שתי ידיו ונכנס וכשהוא נוטל לא יטול מבחוץ ויכנס מפני חשד.....4
- ה. אין אדם נכנס לעזרה לעבודה אפילו מהור עד שיטבול.....6
- ו. חמש טבילות ועשרה קדושין טובל כהן גדול ומקדש בו ביום וכולן בקדש על בית הפרוה חוץ מזו בלבד ... בן זומא ... ומה המשנה ... אינו דין שמעון טבילה רבי יהודה אומר סרך טבילה היא זו.....7
- ז. כהן גדול שלא טבל ולא קידש בין כהן לבגד ובין עבודה לעבודה עבודתו כשרה.....8
- ח. אחד כהן גדול ואחד כהן הדיוט שלא קידש ידיו ורגליו שחרית ועבד עבודה עבודתו פסולה 9
- ט. מצורע טובל ועומד בשער ניקנור ... שאני מצורע דדייש בטומאה.....9

דף ל.

הלכה למעשה

א. מצוה לשפשף ... אסור לאדם שיצא בניצוצות שעל גבי רגליו

צריך לשפשף¹ בידו הניצוצות – נתזים של מי רגלים הניתזים ע"ג רגליו, שלא יצא בהן לחוץ ויראה ככרות שפכה שאין מימי רגליו מקלחין אלא שותתין, וכרות שפכה אינו מוליד ויאמרו על בניו שאינם שלו.

ובמקום שחרבה ניצוצות ניתזין על רגליו ואף אם משפשף בידו עדיין יהיה רישומן ניכר ויאמרו עליו שהוא כרות שפכה², ישתין לתוך עפר תיחודה, או יעמוד במקום גבוה וישתין למקום נמוך, או ישתין מיושב, שבאופנים אלו אין חשש לניצוצות.

¹ שו"ע ונו"כ או"ח ג' נ' ושו"ע הרב שם ב

² וכגון שאינו אוחז באמה, וממילא ניתזין הרבה ניצוצות על רגליו.

הַלְכַתָּא לַמַּעֲשֵׂה וּלְמַשִּׁיחָא בַדְּרַף הַיּוֹמִי

מסכת יומא

ואם אין מצוי שמהקילוח יהיו ניצוצות נתזין על רגליו ובגדיו, ואף אם ניתן איזה ניצוצות נבלעים בבגד ואינם ניכרים, אין צריך לדקדק בזה ולכן בימינו אין חוששים לזה ובייחוד בבית הכסא בימינו שאין שכיח כל שייתזו ניצוצות.

ב. צואה במקומה אסור לקרות קריאת שמע

נאמר בפרשת³ כי תצא (כג יד – טו) וְשִׁבְתָּ וְכִסִּיתָ אֶת צִאֲתֶךָ פִּי ה' אֱלֹקֶיךָ מִתְחַלֵּךְ בְּקֶרֶב מִחֲנֶךָ לְהַצִּילְךָ וְלָתֵת אִיבֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָיָה מִחֲנֶיךָ קְדוֹשׁ וְגו' מכאן למדו חכמים שבכל מקום שה' אלהינו מתהלך עמנו, כלומר כשאנו עוסקים בקריאת שמע ובתפלה או בדברי תורה, צריך להיות המחנה קדוש, שלא תהא צואה מגולה שם.

לפיכך צואה⁴ במקומה היינו בנקב פי הטבעת⁵, אפילו היא מכוסה אסור לקרות מפני שזוהמתה מרובה שחמה היא ולא יצאה לאויר, ואין ריחה מתפזר, ונאמר "והיה מחניך קדוש" והוא שאם היה עומד היתה נראית, ואפילו לא היתה נראית כשהוא עומד אלא כשהוא יושב, אבל אם לא היתה נראית כלל מותר מפני שלא נתנה תורה למלאכי השרת,

לפיכך יש לו לאדם להתעורר ולראות תמיד שיהא נקי פי הטבעת שלו, וטוב ממידת חסידות לרחצו במים⁶, או בכל צורה אחרת⁷, כדי שלא ישאר שמה אפילו משהו מצואה.

ובדיעבד אם קרא ק"ש או התפלל והיתה שם צואה, חוזר וקורא או חוזר ומתפלל⁸.

³ שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן עד סעיף א

⁴ שו"ע ונו"ב או"ח עו, ה

⁵ אך במי רגלים כיון דרק נגד העמוד אסור מהתורה הקי' לא החמירו חז"ל בהתקנה רק במה שמגולה ממש, משא"כ הליחות הנשאר במקום האבר אין בו חשש. אשל אברהם (בוטשאטש) סימן עו

⁶ ועיין בשולחן ערוך הרב אורח חיים סימן ג סעיף כה שלשונו "יזהר מאד לקנח היטב כי צואה במקומה במשהו כמ"ש בסימן ע"ו סעיף ו' עיין שם ואם אפשר לו טוב שירחץ במים". וכן עיין במהרורא תניינא סעיף ה"ל לקנח בהן בזה אחר זה עד שיצא האחרון נקי ... א"צ לקנח יותר כי זהו סימן שאין עוד ממשות צואה בפי הטבעת במקום שיכולה להיות נראית כשהוא יושב מאחר שהוא מקנח עצמו ג"כ בעודו יושב והקינוח יצא נקי, אך מדת חסידות לרחוץ פי הטבעת במים".

⁷ עיין בשו"ת אור לציון חלק ב פרק מד אות ב שכתב "העושה צרכיו, אין די לקנח בנייר, אף בניירות המצויים כיום, וצריך לקנח במים. ויש להזהר שלא להתפלל בלא שיקנח במים". ובהערות שם כתב "ראה באר היטב בסימן ג' ס"ק ט"ז שהביא מסידור הארז"ל, שיש להזהר מאוד בקינות, כי צואה בפי הטבעת מעכבת התפילה, ושיש לרחוץ במים, כמ"ש ומצואתו לא רוחץ, ע"ש, וכן הביא בבן איש חי פרשת ויצא אות י"א, וכתב שם שמנהג ערי אדום לקנח בנייר או מטלית, ואין נקי בזה, ע"ש, וראה גם במ"ב בסימן ג' ס"ק ל"א ובכה"ח בסימן ע"ו אות כ"ו. ונראה שאין די אף בניירות המצויים כיום, דאינו מועיל כבמים, ויש לרחוץ במים דוקא". ומסתבר שה"ה במגבון.

⁸ אמנם החי"א הסתפק לגבי תפילה, אבל הרבה אחרונים כתבו שצריך לחזור ולהתפלל. מ"ב שם ס"ק יז ובכף החיים ס"ק כז כתב סב"ל, אלא רק אם אפשר למצא ש"ץ שאומר חזרת העמידה יתכוין עליו לצאת או הוא עצמו יהיה ש"ץ לומר חזרה לצבור.

הלכתא למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

וכל זה לאותו אדם עצמו אבל אחר מותר לקרות אצלו כשהוא מכוסה בבגדיו.⁹

מותר לענות אמן על ברכת קטנים גם אם אינו בטוח שהנם נקיים, אך אם ידוע שאינם נקיים אין לענות¹⁰.

מי שיש לו חולי הטחורים¹¹ וזב ממנו דם תמיד, ואגב הדם יוצא ממנו ליחה סרוחה מעופשת, מעט צואה, או מיץ קיבה, ויש לו ריח רע, אסור בכל דבר שבקדושה כל זמן שליחה סרוחה שותת ממנו.

ואם אין שם ריח רע אם הדם או הליחה יוצא על ידי שדוחק את גופו, הוי מן המעים ויש לו תקנה ברחיצת מקום הזוהמא, ואם שותת ויורד תדיר מעצמה, אז הוי מפי הטבעת, והוי כדם פצע, וא"צ תקנה ואין בו חשש.

ג. צואה על בשרו או שהיו ידיו בבית הנסא מותר לקרות קריאת שמע... שלא במקומה לא נפיש זוהמא

היתה צואה על בשרו¹², ומכוסה בבגדיו אפילו הבגד נוגע בה, אותו מקום בבשרו שהצואה מונחת עליו תחת בגדיו אין אני קורא בו "ושבת וכסית את צאתך והיה מהניך קדוש" וגו', ואינו דומה לצואה במקומה הנזכרת, כיון שאין הזוהמה מרובה כשאינה במקומה.

ולפיכך יש אומרים שאין לאסור לקרות ולהתפלל שנאמר (תהלים קג, ו) כל הנשמה תהלל יה הפה והחוטם הם בכלל ההילול, ולא שאר איברים, ואף על פי שאינם נקיים, מותר.

ויש אוסרים¹³ משום שנאמר (שם לה, י) כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך ולשדעה זו כל שאחד מאבריו הוא בתוך ד' אמות מהצואה אסור¹⁴.

⁹ שו"ע הרב שם ו "מיהו מדברי המ"א סי' פ"א סוף סק"א משמע דגם אחר אסור לקרות אצלו כיעו"ש. וכ"כ המחמה"ש שם. ישו"ע שם. אבל דעת החמד משה והפרמ"ג שם בא"א אות א' נראה כדעת ר"ז דאחר שרי לקרות אצלו כשהוא מכוסה בבגדיו". כף החיים ס"ק כח

¹⁰ משום דלאחרני לא איכפת לן בצואה שבפי הטבעת ממילא מותר לענות אחר ברכת הקמן דהא לדידן לא איכפת לן מה שבפי טבעתו אינו נקי, והקמן גופא אינו בר חיובא ולכן בודאי מותר וחייב לענות אמן אחר ברכתו. ובעם הארץ ודאי לא חיישינן דמדינא דש"ס סגי בנ' אבנים שבת פ"א. דזה עושה אפילו עם הארץ פשוט שלא חיישינן. שו"ת דברי חיים אורח חיים חלק ב סימן ט

¹¹ מ"ב שם ס"ק טז

¹² שו"ע ונו"כ שם ד

¹³ אולם אינו אסור מן התורה. אשל אברהם (בוטשאטש) סימן עו

¹⁴ מ"ב שם ס"ק יב

הלכתא למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

ויש אומרים שלא התירו המתירים בצואה שעל בשרו אלא במקום שהיא נכסית מאליה בלא מלבוש, כגון בין אצילי ידיו, שאז מותר אם מכוסה בבגד.

ולענין מעשה נכון לעשות כדברי האוסרים בכל ענין שלא יהיה שום לכלוך צואה בשום מקום שבגופו, ולא על בגדיו בחלק הפנימי הסמוך לגופו. ובשעת הדחק יש לסמוך על הדעה הראשונה¹⁵.

ואפילו בשכבת זרע שעל בשרו נכון להחמיר בה כמו בצואה¹⁶, אף על פי שהיא מכוסה בבגדו. ומכל מקום א"צ לרחוץ במים אלא א"כ היא יבשה כבר¹⁷, אבל אם עדיין היא לחה מקנחה במפה ודיו. וי"א¹⁸ שאין קפידא על זה רק בעודנו לח וממשיי, מה שאין כן כשנתיבש על בשרו אין חשש עוד לכולי עלמא, כיון שכבר אין בו ממשות ואין בו שום ריח.

במה דברים אמורים כשהצואה או השכבת זרע על בשרו, אבל על בגדו בעד החיצוני ומכוסה. מותר אם אין ריח רע נודף, אפילו בצואה וכ"ש בשכבת זרע. ומכל מקום יזהר כל אדם שיהיו תמיד בגדיו נקיים, ובפרט בעת התפלה. ובספר חסידים¹⁹ מבואר ששכבת זרע אפילו על בגדיו ומכוסה יש לרחצו או לפשטו שלא יהיה דבוק בו הטומאה. ומכל שכן כשנכשל ח"ו ע"י קרי שלא יהיה לו למזכרת איסור.

מי שידיו מטונפות מקינוח בית הכסא, אם אין בהם ממשות צואה אלא לכלוך בעלמא והיא יבשה, והלך ריחה מותר לאחרים לקרות כנגדו אף על פי שהיא מגולה על ידיו, ואם שטף ידיו מותר אף הוא לקרות ואם אין לו מים יקנח ידיו בכל מידי דמנקי²⁰. ואם אין ממשות צואה על בגדיו אלא רק מראה לכלוך אין בזה חשש.

הכניס ידו לבית הכסא ואינו מריח ריח רע, דינה כצואה על בשרו, שי"א שבשאר אברים שאינם פה וחוטם אין שייך בהם והיה מחניך קדוש ויש אוסרים מכיון שבכל מקום בגופו שייך זה והרי הוא כמי שעומד בבית הכסא.

ד. הלכה בסעודה אדם יוצא להשתין מים נוטל ידו אחת ונכנס דיבר עם חברו והפליג נוטל שתי ידיו ונכנס וכשהוא נוטל לא יטול מבחויז ויכנס מפני השד

¹⁵ מ"ב שם יד בשם ההי"א

¹⁶ אך אינו מעיקר הדין. שו"ע הרב שם ד כדעת המג"א ס"ק ז. ולכן אין להחמיר בספיקות או במחלוקות. אשל אברהם (בומשאטש)

¹⁷ וקצת צ"ע מאי שנא מצואה במקומה שמועיל קינוח ואינו אלא מידת חסידות לרחצה. ואפשר שכיון שיבישה אינה עוברצ אלא ברחיצה. וא"כ תליא באמת האם עברה בקינוח או לאו.

¹⁸ אשל אברהם (בומשאטש) סימן עו

¹⁹ סימן תק"ט

²⁰ מ"ב שם ס"ק י

הַלְכַתָּא לַמַּעֲשֵׂה וּלְמַשִּׁיחָא בְרַךְ הַיּוֹמִי מִסַּכְתַּת יוֹמָא

היו²¹ מסובין בסעודה ויצא להטיל מים, נוטל ידו אחת ששפשף בה, ואם שפשף בשתי ידיו צריך ליטול שניהם, אפילו אם אינו רוצה אלא לשתות שחוששים אנו שמא יאכל, ואינו נוטל אלא בפני כולם, שלא יהשדוהו שלא נוטל, ואינו מברך על הנטילה.

אך אם רוצה לאכול נוטל אפילו בחוץ²², ואינו מברך על הנטילה²³.

ואם לא שפשף אינו נוטל כלל, בין לאכילה ובין לשתיה, אם לא נגע במקום טנופת²⁴. ואפילו אם נכנס לבית הכסא אין צריך ליטול ידיו לאכילה ושתיה, אולם י"א שאע"ג שיכול לאכול בלא נטילה צריך ליטול ידיו גם אם אינו מתכוין לאכול או לשתות, משום רוח רעה השורה בבית הכסא.

אם עשה צרכיו כלומר נקבים גדולים, צריך נטילה, ויברך על נטילת ידים אם רוצה לנמשיך לאכול פת כביצה²⁵, וי"א²⁶ שלא יברך, והעיקר כדעה ראשונה²⁷.

והא דבעינן נטילה לשתיה היינו בתוך הסעודה, דחיישינן שמא יאכל, אבל בלאו הכי אין צריך נטילה לשתיה.

אם יצא ממקום סעודתו לדבר עם חבריו והפליג שעה או שעתיים²⁸, הסיח דעתו מסעודתו ולא נזהר לשמור ידיו והן עסקניות, ולכן נוטל שתי ידיו כיון שהסיח דעתו, בין לאכילה ובין לשתיה, ולכו"ע מברך על נטילת ידים. אך אינו צריך בריך המוציא שנית אפילו נגע במקום הטנופת.

אולם אם ברור לו ששמר ידיו בטהרה, אינו צריך ליטול שוב ידיו כששב לאכילתו²⁹, וכן כל זמן שיושבים ליד השלחן או גם ביצא לחוץ ואחז הפת בידו במשך כל הזמן אין חיוב נט"י, גם אם הפליג הרבה בשיחה, וע"ע משנ"ב סי' שכמו"ב

²¹ שו"ע ונו"כ או"ח קע

²² דמידע ידעי דאנינא (פי' שמתטרפת ומתבלבלת דעתו) דעתיה ולא אכל בלא נטילה.

²³ במ"ב שם ס"ק ג כתב שמברך ברוצה לאכול, אך בס"י קסד ס"ק יד הכריע לא לברך ועיי"ש שהאריך בבה"ל ד"ה לחזור. ומכיון שכך גם דעת שו"ע הרב שם סב"ל ולא יברך

²⁴ ולא חיישינן שיחשדוהו ששפשף בידיו, דאם כן אף ביוצא לחוץ ולא הטיל מים כלל יוצרך גם כן נטילה, שיחשדוהו שהטיל מים. שער הציון ס"ק ז בשם מגן אברהם ושאר אחרונים דלא כלבוש.

²⁵ דעת המחבר סי' קסד, ב וסי' קע

²⁶ דעתה המהרש"ל מובא בקסג ובט"ז הסכים לדעתו, וכן הפרי מגדים והדרך החיים ומגן גבורים השו"ל דבריו לענין ברכה. אכן בספר מאמר מרדכי ומטה יהודה ובגדי ישע ובית מאיר הסכימו לפסק השולחן ערוך אף לענין ברכה, וכן בנהר שלום ובחמד משה סימן ק"ע תמחה על ראיותיו של המ"ז. שער הציון סימן קסד ס"ק י

²⁷ כ"פ במ"ב סי' קע וכן בקסד ס"ק יג ובבה"ל שם. אולם רבים נהגו שלא לברך.

²⁸ מ"ב שם ס"ק ט

²⁹ קצוה"ש סי' ל"ט סעי' ט"ז

הלכתא למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

אם הלך מביתו לביהכ"נ להתפלל³⁰, אף שהפליג הרבה אם כי צריך ליטול ידיו, מ"מ לא יברך ענט"י ואם התפלל בביתו א"צ נטילה כלל.

אם הלך לישן שינת קבע כדרכו על מטתו³¹ למשך חצי שעה ויותר, כשקם משינתו חייב ליטול ידיו שוב ולברך על נטילת ידים והמוציא, אבל בשינת עראי יטול ידיו ולא יברך ענט"י והמוציא.

מי שעומד בסעודה וזכר³² שנגע במקום מטונף או אפילו בשוק וירך ומקומות המכוסים באדם וכן אם חיכך בראשו במקום שרגיל להיות מכוסה³³, וכל כיוצא בזה³⁴, צריך לחזור וליטול ידיו³⁵, ואם נגע בעוד הפרוסה בפיו לא יבלע עד שיטול ידיו, ויברך על נטילת ידים אם רוצה להמשיך לאכול פת כביצה³⁶, ויש אומרים³⁷ שאין לברך על נטילת ידים באמצע הסעודה. ולהלכה לא יברך.

אולם אם שפשף ידיו על ראשו מלמעלה, ולא חיכך בה תוך השער בראשו ממש אין לחוש. וכן אם נגע בליחת האף והאוזן אין לחוש³⁸.

הלכתא למשיחא

ה. אין אדם נכנס לעזרה לעבודה אפילו טהור עד שיטבול

חמשה דברים פוסלין את קידוש ידים ורגלים³⁹ ובתוכם היציאה מן המקדש, ואין הכהן צריך לקדש בין כל עבודה ועבודה אלא פעם אחת מקדש בבוקר, ועובד והולך כל היום כולו וכל הלילה, והוא שלא יצא מן המקדש. יצא מן המקדש⁴⁰ וחזר ועבד ולא קידש אם לא הסיה דעתו עבודתו כשירה,

³⁰ מ"ב קע"ח סקמ"ז

³¹ מ"ב קעה, מה

³² שו"ע ונו"כ קסד ב

³³ אך במקומות שאין רגיל לכסות הרי הוא כנוגע בפניו שאפילו אם נגע בזיעת פניו אין צריך נט"י אשל אברהם (בוטשאטש) סימן קסד

³⁴ לפי שיש בהם מלמולי זיעה, ולכן נכון להזהר בבגד שיש בו הרבה זיעה, כגון בגדי ספורט בחלק התחתון הפנימי של הכובע וכדומה. בה"ל קסד ד"ה שיש

³⁵ ואם נגע בידו אחת נוטל רק ידו אחת כדלעיל גבי מטיל מימיו.

³⁶ דעת המחבר שם.

³⁷ דעת המהרש"ל כי לא תיקנו אלא בתחילתה אלא א"כ הפסיק סעודתו והלך להפליג בדבר אחר והסיה דעתו משמירת ידיו שצריך לחזור וליטול ולברך על נטילת ידים כי כסעודה אחרת היא הואיל והפליג כינתיים אבל משום נגיעה במקום המינופת

³⁸ אשל אברהם (בוטשאטש) שם אך בכף החיים ס"ק יד הביא שיש שחששו לכך.

³⁹ הלינה, ויציאה מן המקדש, ושינה, והטלת מים והיסח הדעת. ובארבעה הוין מיציאה מן המקדש פוסל עבודה כמבואר ברמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ה

⁴⁰ רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ה הלכה ד, ערוך השולחן העתיד הלכות ביאת מקדש סימן מא סעיף

הלכתא למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

וזה הכלל היה במקדש שאין אדם נכנס לעזרה אף על פי שהוא טהור, עד שהוא טובל. ו"א שחיובו מדרבנן ולפיכך אינו אלא בנכנס לעבודה⁴¹. ו"א שחיובה מן התורה⁴² ולפיכך טובל אף בנכנס שלא לעבודה.

ו"א⁴³ שאם טבל מבערב לשם ביאת המקדש, אינו חייב לטבול שוב בבוקר מלבד במצורע המבואר להלן. ו"א⁴⁴ שחייב בכל ענין.

ו. חמש טבילות ועשרה קדושין טובל כהן גדול ומקדש בו ביום וכולן בקדש על בית הפרוה חוץ מזו בלבד ... בן זומא ... ומה המשנה ... אינו דין שטעון טבילה רבי יהודה אומר סרך טבילה היא זו

כל מעשה התמידין והמוספין של יום זה כהן גדול עושה אותן והוא לבוש בבגדי זהב, ועבודות המיוחדות ליום זה בבגדי לבן, ועבודה המיוחדת ליום זה היא מעשה הפר של כהן גדול, ושני השעירים שאחד מהן שעיר המשתלח, והקטרת הקטורת בקדש הקדשים, כל אלו בבגדי לבן הם נעשים.

חמשה טבילות ועשרה קדושין טובל כה"ג ומקדש ביוה"כ, ודבר זה גם מהלכה למשה מסיני וגם מהפסוקים בפרשת אחרי מות. כמבואר להלן דף לב. אך מהפסוקים היה נראה רק שלש טבילות באה ההלכה לפרש חמש טבילות, ומהלכה בלבד היינו סוברים שהחמש טבילות הם בבת אחת זה אחר זה באו הפסוקים לפרש שתהא בין עבודה לעבודה, והיינו בין עבודת בגדי לבן לבגדי זהב או מבגדי זהב לבגדי לבן. כל עת שישנה הבגדים

⁴¹ לרמב"ם טעמו שאם יזכור טומאה ישנה שבידו יפרוש ממנה בטבילה זו לשמה. כר"י דלהלן.

⁴² דעת רש"י ותוס' ומפרשי המשנה פה וכמש"כ בלח"מ הלכות מחוסרי כפרה פרק ד הלכה א שהדברים קל והומר ומה כהן גדול המשנה מקודש לקודש, מעבודת חוץ לעבודת פנים ומעבודת פנים לעבודת חוץ, טעון טבילה בין עבודה לעבודה, זה הבא מביתו שהוא מחול לקודש לא כל שכן שטעון טבילה. כבן זומא בגמ'. וכמש"כ ר"ב במשנה פ"ג מ"ג ונ"מ האם חיוב טבילה זו מדאורייתא לבן זומא, או מדרבנן לר' יהודה וכ"כ בערוך השולחן העתיד הלכות ביאת מקדש סימן מא סעיף מז וכ"כ בלח"מ הלכות מחוסרי כפרה פרק ד הלכה א המובא להלן, וכתב שהחמירו רבנן אפילו למי שאינו עובד עבודה שיהיה טובל גזירה שמא יעבוד וכיון דהטבילה בעבודה יש לה שורש מן התורה לבן זומא עבוד רבנן הרחקה יתירתא, ועיין בתוספות ר' עקיבא איגר מסכת יומא פרק ג משנה ג בשם תוס' אף דמקו' דיום הכפורים ליכא למילף רק לעבוד עבודה כמו התם ביוה"כ מ"מ מדרבנן טעון טבילה בנכנס לחוד דגורו שלא יעבוד.

⁴³ לקוטי הלכות י. ובזבח תודה שם. ובכך יישב מאי דקשיא מדוע דוקא במצורע הזכיר הרמב"ם טעמא משום דרגיל בטומאה ועיי"ש איך שביאר הסוגיא.

⁴⁴ כן משמע מכל האחרונים להלן הלכות מחוסרי כפרה פרק ד הלכה א שהקשו מדוע פסק הרמב"ם גבי מצורה שחייב הא בלא"ה חייב משמע דס"ל דהכי הוא בכל אדם כמצורע. ולדעת רש"י ותוס' ודאי חייב דהא ס"ל שהוא ככהן גדול שהבא מביתו מחול לקודש חייב וא"כ אין מועיל מה שטבל אולם איכא למימר דכיון שטבל על דעת ביאה א"כ כבר נטהר עבור זה, ואינו מתחייב שוב רק משום לינה. וצ"ע.

הַלְכַתָּא לַמַּעֲשֵׂה וּלְמַשִּׁיחָא בְדַף הַיּוֹמִי

מַסְכַּת יוֹמָא

ויפשוט בגדים ולובש בגדים אחרים. וכל טבילה צריכה שני קידושין אחד לפני הטבילה ואחד לאחר הטבילה. חוץ מטבילה הראשונה. שהרי היא מבגדי חול. וטבילה אחרונה שיש בה ג' קידושין כמבואר להלן דף לב.

בתחלה פושט בגדי חול שעליו וטובל ועולה ומסתפג, ולובש בגדי זהב ומקדש ידיו ורגליו ועושה את עבודות היום כמו שיתבאר בדפים להלן.

כל הטבילות האלו והקידושין כולן במקדש, שנאמר "ורחץ את בשרו במים במקום קדוש", חוץ מטבילה ראשונה שהוא רשאי וצריך⁴⁵ לטבול אותה בחול, ו"א⁴⁶ משום שאין טבילה זו מן התורה שאינה אלא להוסיף כוונתו, שאם יזכור טומאה ישנה שבידו יפרוש ממנה בטבילה זו לשמה⁴⁷. וי"א⁴⁸ שטבילה זו מן התורה, אך טובל בחול, כיון שעדיין לא נתקדש הכהן הגדול בלבישת בגדי קודש⁴⁹.

דף ל:

ז. כהן גדול שלא טבל ולא קידש בין בגד לבגד ובין עבודה לעבודה עבודתו כשרה

כל כהן⁵⁰ שלא טבל בין בגדים לבגדים, או שלא קדש בין בגד לבגד, ובין עבודה לעבודה ועבד, עבודתו כשירה. מדכתיב "ורחצו ממנו משה ואהרן

⁴⁵ שהרי ודאי אינו יכול לטבול בקודש שהרי נתבאר שזה הכלל היה במקדש אין אדם נכנס לעזרה לעבודה אף על פי שהוא טהור, עד שהוא טובל אלא כתב רשאי לומר שאינה חובה כשאר טבילות אלא היא רק משום סרך דרבנן. וכ"כ במעשה רקח, ועיין שושנים לדוד על המשנה

⁴⁶ הרמב"ם שם הלכה ג שפסק כר' יהודה בגמ' ועיין ערוך השולחן העתיד שם סעיף טז – יז שהקשה לדבריו שא"כ חסרה לה טבילה מהלכה למשה מסיני. ותי' "יראה לי שהרמב"ם אינו סובר כרש"י ותוס' דכך גמירי הלכה למשה מסיני חמש טבילות ועשרה קידושים, וראה שלא הזכיר ההלכה כלל, אלא ס"ל כמ"ש הת"י (לב, א ד"ה גמירי) וז"ל לאו הכי גמירו להו דחמש הן דמקרא נפקא אלא שינוי עבודות גמירי להו וממילא יש בין כל אחת ואחת טבילה, אבל בהלכה למשה מסיני לא הזכיר טבילות, עכ"ל, וזהו דעת הרמב"ם. ולכן בכונה כתב כאן הטעם להורות דאפילו ביה"כ הוא מדרבנן. ועיין לח"מ מהוסרי כפרה שם שכתב דהרמב"ם כבן זומא ורק לעבודה וצ"ע. וכן ראיתי שהקשו האחרונים שם על הלח"מ

⁴⁷ יש חילוק בפ"י יזכור טומאה ישנה שבידו ויפרוש בין רש"י ורבינו דלרש"י ז"ל פירוש ויפרוש הוא מעבודה עד שיעריב שמשו לאחר הטבילה אבל לרבינו אין פירוש ויפרוש מעבודה אלא פרישה מן הטומאה בכח הטבילה שהוא טובל עכשיו לשם אותה טומאה דבעיא שיתכוון בטבילתו על אותה טומאה שיש בידו ידועה לו כדי שתהיה טבילה לשמה. לחם יהודה ברמב"ם שם

⁴⁸ רש"י ותוס' ומפרשי המשנה ועיין ערוך השולחן העתיד הלכות עבודת יום הכיפורים סימן קנט סעיף יז
⁴⁹ וברש"י פירש במתניתין הטעם שהראשונה אינה באה חובה ליה"כ דהא כל יומא נמי איתא. ובתוספות ישנים כתבו דמסתמא יש לו לעשות הראשונה קודם שיבוא למקום שענוש כרת, הצד השווה שבהן שצריך דוקא לעשותה בחול ולא בבית הפרוה דהא אין אדם נכנס לעזרה עד שיטבול, וכן כתב הרא"ש שאף בכל בוקר צריך כל אדם לטבול הנכנס לעזרה

⁵⁰ רמב"ם שם

הלכתא למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

ובניו, דבר המעכב בזרעו כמו קידוש שחרית, מעכב בו. ודבר שאינו מעכב בזרעו, אינו מעכב בו.

ח. אחד כהן גדול ואחד כהן הדיוט שלא קידש ידיו ורגליו שחרית ועבד עבודה עבודתו פסולה

מצות עשה⁵¹ לקדש כהן העובד ידיו ורגליו, ואח"כ יעבוד. שנאמר "ורחצו אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם", וכהן שעבד ולא קידש ידיו ורגליו שחרית או כל זמן שנכנס לעבוד עבודה, חייב מיתה בידי שמים שנאמר ירחצו מים ולא ימותו, ועבודתו פסולה בין כהן גדול בין כהן הדיוט.

ומניין שעבודתו פסולה שנאמר "חק עולם לו ולזרעו", ובבבלי כהונה הוא אומר "חקת עולם", מה מחוסר בגדים מחלל עבודה, אף מי שלא רחץ ידיו ורגליו מחלל עבודה.

ט. מצורע טובל ועומד בשער ניקנור ... שאני מצורע דדייש בטומאה

כשיתרפא הצרוע מצרעתו⁵² אחר שמטהרין אותו בעץ ארז ואזוב ושני תולעת ושתי צפורים ומגלחין את כל בשרו ומטבילין אותו, אחר כל זאת יכנס לירושלים ומונה שבעת ימים וביום השביעי מגלח תגלחתו שניה כתגלחת הראשונה וטובל והרי הוא טבול יום ומעריב שמשו, ולמחר בשמיני טובל פעם שנייה ואח"כ מקריבין קרבנותיו, ומפני מה טובל בשמיני אחר שטובל מאמש⁵³, מפני שהיה רגיל בטומאה בימי חלוטו ואינו נזהר משום טומאה ושוא נטמא אחר שטבל, לפיכך טובל בשמיני בעזרת הנשים בלשכת המצורעים ששם אף על פי שלא הסיח דעתו.

⁵¹ רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ה הלכה א – ב

⁵² רמב"ם הלכות מחוסרי כפרה פרק ד הלכה א – ב

⁵³ ולכאורה צ"ע דהרי כתב הרמב"ם שאין נכנס לעזרה ללא טבילה, וא"כ זהו דין בכל אדם אולם הרמב"ם לשיטתו שהנכנס צריך טבילה רק בבא לעבודה וא"כ מצורע שלא בא לעבודה לכאורה אינו צריך טבילה. אולם צ"ע דבסוגיין מוכח דר"י פוטר מטבילה כיון שטבל מאמש שהרי כל טבילתו משום טומאה ישנה שעליו והרמב"ם דפסק כר"י אמאי חייב, ואפשר דס"ל דרבנן גבי מצורע ס"ל כר"י בטבילת סתם אדם והו"ל למיפטר מצורע כיון שלא לעבודה הוא, אך חייבו משום שרגיל בטומאה והכנסת בהוהות הוי כמקצת עבודה. ועיין לח"מ שהקשה קושיא זו ועיי"ש מה שתירץ. ועיין הר המורה שם מש"כ. וכי"ל שלדעת הלכותי הלכות רק מצורע בעי טבילה אך כל אדם אם טבל לערב עלל דעת ביאה למקדש אינו חייב.

הלכתא למעשה ולמשיחא בדרף היומי

מסכת יומא

והמצורע עומד חוץ לעזרת ישראל, כנגד פתח מזרחית באסקופת שער ניקנור ופניו למערב, ומשם עושה כל סדר טהרתו, במתן שמן על תנוך אזנו בהונותיו, וסמיכה על קרבנותיו⁵⁴, ושם עומדים כל מחוסרי כפרה בעת שמטהרין אותן, ושם משקין את הסומות.

---

⁵⁴ ולדעת התוס' אף תנופת האשם.